

**Waardig
ouder worden**

Een initiatiefvoorstel van

**Christen
Unie**

CDA *Amsterdam*

3 september 2019

Inleiding

Ouder worden hoort bij het leven. Het besef dat het leven eindig is en het werken op een gegeven moment niet meer hoeft of kan dringt zich bij het ouder worden bij een ieder op. Zo rond het 65ste levensjaar breekt voor veel mensen een nieuwe levensfase aan.

Het is bekend: het aantal 65-plussers neemt snel toe en maakt een steeds groter deel uit van de Nederlandse bevolking. We associëren de vergrijzing vooral met bedreigingen: hoe houden we onze pensioenen en ouderenzorg overeind? Maar we zien ook de andere kant van de medaille: een groeiende groep mensen met een enorm potentieel aan kennis, ervaring en tijd dat erom vraagt 'verzilverd' te worden.

Onze senioren zijn waardevolle inwoners van Amsterdam. Zij hebben onze samenleving helpen opbouwen. Vaak vervullen zij na pensionering nog een belangrijke bijdrage aan de samenleving via mantelzorg en vrijwilligerswerk. Daarvoor zijn we hen dankbaar. Bovendien zijn senioren als (groot)ouders een belangrijke steunpilaar in de familie. Tegelijk gaat ouderdom ook vaak gepaard met kwetsbaarheid en afhankelijkheid op verschillende gebieden van het leven. Daarom willen wij in goede zorg en ondersteuning investeren, goede huisvesting en in activiteiten die eenzaamheid tegengaan.

Zo bouwen wij - sámen met senioren en betrokken organisaties - aan een samenleving waarin ze een waardevolle plaats hebben. Zowel overheid als samenleving hebben hierin een verantwoordelijkheid en moeten ervoor zorgen dat ouderen een betekenisvolle plek hebben in de maatschappij. Dit kan bijvoorbeeld door als collega's elkaar te helpen met het mogelijk maken van mantelzorg, maar ook door als overheid voor meer plekken te zorgen waar ouderen elkaar kunnen ontmoeten.

Don Ceder, fractievoorzitter ChristenUnie Amsterdam
Diederik Boomsma, fractievoorzitter CDA Amsterdam

Doelstelling

Dit initiatiefvoorstel is een doorvertaling van het 'Manifest Waardig ouder worden', dat onlangs volledig is omarmt door het kabinet en de minister van Volksgezondheid. De ChristenUnie Amsterdam en het CDA Amsterdam wensen dat Amsterdam daarom ook het manifest op lokaal niveau omarmt en een 'waardig ouder worden stad' wordt. Op die manier kan ook beter concreet invulling gegeven worden aan het concept en plan van de 'Age Friendly City.*' Nog te vaak lopen ouderenorganisaties aan tegen de bureaucratie van de gemeente en blijkt het heel lastig om subsidies te verkrijgen. De ervaring van organisaties en individuen die de indieners uitgebreid hebben gesproken is dat de gemeente erg graag aanhaakt wanneer een concept succesvol blijkt te zijn maar dat kleinere organisaties en ouderenraden niet goed worden ondersteund waarmee hun werk en kennis geen weerklank vindt in het gemeentelijk beleid.

* <https://www.amsterdam.nl/zorg-ondersteuning/age-friendly-city/>

Voorstel

De indieners willen dat de gemeente op onderstaande punten een belangrijkere (regie)rol gaat invullen, dan wel het voorgestelde realiseert:

- **Amsterdam moet een ‘waardig ouder worden gemeente’ worden**
De indieners willen dat Amsterdam net als andere gemeenten en minister De Jonge het Manifest Waardig ouder worden omarmt en uitvoering geeft aan de hieronder beschreven punten. Op die manier kan Amsterdam aangemerkt worden als gemeente waar mensen waardig ouder worden.
- **Een lokaal ‘Ouderenwoonakkoord 2020-2030’**
Samen met woningcorporaties, projectontwikkelaars, ouderenorganisaties en zorgaanbieders komen we tot een lokaal Ouderenwoonakkoord. In het woonakkoord moet onder andere aandacht zijn voor woonvormen waar mensen beschutting ervaren, waar ze kunnen deelnemen aan activiteiten, waar ze aanspraak van medebewoners hebben en ze dichtbij voorzieningen wonen en waar de zorg in de woonvorm, of in de nabijheid ervan geboden wordt. Ook willen we aandacht voor het levensloopbestendig maken van woningen, onder andere door het geven van voorlichting. Kortom: meer ruimte voor passende woonvormen. In aanvulling daarop blijft de gemeente investeren in levensloopbestendige woningen en meer woonvormen voor ouderen met ruimte voor (respijt)zorg, ook in de dorpskernen van het landelijk gebied. Daarbij moet ruimte zijn voor de verschillende in Amsterdam voorkomende levensovertuigingen. In het akkoord moet aandacht zijn voor de vraag naar verzorgingshuizen met de mogelijkheid van aanleunwoningen, aangezien deze vraag steeds groter wordt. Dat geldt eveneens voor verpleeghuizen. Waar mogelijk faciliteert de gemeente in de realisatie van de zorginstellingen voor ouderen. De wachtlijsten in de verpleeghuizen moeten korter worden en echtparen moeten ook in verpleeghuizen bij elkaar kunnen blijven wonen. Ook moet onderzocht worden hoe woningen in de particuliere sector als seniorenwoning gelabeld kunnen worden zodat deze voor de doelgroep bestemd blijven.
- **Amsterdam als dementievriendelijke gemeente**
Steeds meer mensen lijden aan dementie. Een aandoening waar we ook in onze gemeente niet omheen kunnen. Een dementievriendelijke gemeente zorgt ervoor dat mensen met dementie zo lang mogelijk mee kunnen doen in de samenleving. Belangrijk hierbij is dat de kennis van dementie vergroot wordt en dat er binnen de gemeente begeleiding op maat mogelijk is voor mensen met (beginnende) dementie en hun mantelzorgers, evenals kwalitatief goede dagbesteding. Concreet zijn de volgende stappen nodig om als Amsterdam een dementievriendelijke gemeente te worden[†]: (1) Inwoners een gratis training ‘Omgaan met dementie’ bieden; (2) Gemeentelijke medewerkers een gerichte training bieden van Samen dementievriendelijk; (3) Door bijeenkomsten, activiteiten, publieksvoorlichting et cetera dementie in de samenleving bespreekbaar maken; (4) Goede zorgverlening voor mensen met dementie én de mantelzorgers. (5) Meer kwalitatief goede dagbesteding voor thuiswonende Amsterdammers met (beginnende) dementie te mogelijk te maken. Amsterdammers met dementie en hun mantelzorger hebben steeds meer behoefte aan een eigentijdse flexibele vorm van dagbesteding. Deze ontwikkeling vraagt nog steun van diverse partijen, zoals zorgverzekeraars, gemeentelijk Wmo-beleid.

[†] <https://samendementievriendelijk.nl/dementievriendelijke-gemeente>

In meer of mindere mate zijn deze punten binnen Amsterdam door de gemeente geregeld, de indieners willen dat dit wordt uitgebreid zodat Amsterdam ook als dementievriendelijke stad aangemerkt kan worden.

- **Respijtzorgcoördinatoren aanstellen: goede ondersteuning voor mantelzorgers**
Dagbesteding, goede informatievoorziening en respijtzorg dienen beschikbaar te zijn om mantelzorgers te ontlasten. Mantelzorg is een goede reden om tijdelijk minder uren te werken. Dat wordt niet gestraft met een korting op de uitkering. Er moet goed gekeken worden of de voorzieningen aansluiten bij de behoeften van de mantelzorger en de zorgvrager. Daarom willen de ChristenUnie en het CDA dat er respijtzorgcoördinatoren worden aangesteld die een aanjaagfunctie hebben om het aanbod beter af te stemmen op de behoefte, de kwaliteit van de respijtzorgvoorzieningen te bevorderen en de informatievoorziening aan mantelzorgers te verbeteren[‡].
- **Betaalbaar sporten en bewegen door een ouderensportfonds**
Voor ouderen, en zeker ook dementerende ouderen, is het goed om in beweging te blijven. Sport en bewegen moet dan ook een speerpunt zijn in het ouderenbeleid. De indieners willen dat in alle stadsdelen een sportfonds beschikbaar is voor senioren met een smalle beurs, zoals daar ook het Jeugdfonds voor Sport en Cultuur is. Daarbij moet ook gekeken worden hoe een dergelijk fonds voldoende onder de aandacht van de doelgroep gebracht kan worden. Sommige stadsdelen hebben (als proef) al een dergelijk fonds. De indieners willen graag dat dit zo snel mogelijk gerealiseerd wordt voor alle stadsdelen en dat de uitkomsten van de proeven gebruikt worden om de uitvoering te verbeteren en de fondsen beter onder de aandacht te brengen van ouderen.
- **Ouderenbeleid krijgt een prominentere rol**
Het ouderenbeleid in Amsterdam valt onder verschillende beleidsterreinen en organisaties hoewel het wel één portefeuille is. Wij willen dat de coördinerende wethouder zich prominenter gaat inzetten voor ouderenbeleid. Wij wensen dat de naam van de raadscommissie wordt aangepast om dit kracht bij te zetten. De naam van de raadscommissie zou als volgt moeten luiden: Zorg, Jeugdzorg, Ouderen en Sport. Ook moet er op de pagina van de site een duidelijke ouderenomgeving worden ingericht waar al het beleid omtrent ouderen gevonden kan worden. Eén van de andere onderwerpen is bijvoorbeeld ook gewoon 'Onderwijs en jeugd', er zou ook een specifieke omgeving voor ouderen moeten worden ingericht. Bij de vorming van beleid zou er continu aandacht moeten zijn voor ouderen, eventueel laaggeletterd, digibeet, migrant, alleenstaand (zonder netwerk), of met een beperking.
- **Werk aan acceptatie en herwaardering van ouderdom**
We moeten met elkaar in gesprek over hoe we denken over ouderdom en gebreken en over de waardering van het leven in ouderdom. De indieners willen dat de verantwoordelijk wethouder een publiekscampagne en actieprogramma start. Dit moet zorgen voor meer samenhang en solidariteit tussen generaties.
- **Laat jongeren vrijwilligerswerk doen in de ouderenzorg**
Om het contact tussen ouderen en jongeren te bevorderen, worden jongeren gestimuleerd om de maatschappelijke stage of maatschappelijke dienstplicht in ouderenzorg te doen. De indieners willen dat Amsterdam een maatschappelijke stage of

[‡] <https://www.zorgvisie.nl/mantelzorgers-mezzo-respijtzorg/>

maatschappelijke dienstplicht invoert en jongeren die vrijwilligerswerk doen faciliteert en dat er wordt gestimuleerd om deze in de ouderenzorg uit te voeren.

- **Investeer in levensbegeleiders**

De indieners stellen voor om te investeren in levensbegeleiders. Mensen die bij ouderen op bezoek komen, levensvragen kunnen beantwoorden, een luisterend oor bieden en helpen waar nodig. De zogenaamde levensbegeleiders kunnen dus fungeren als vertrouwenspersonen of geestelijk verzorgers. Geestelijke verzorging is nogal eens een bezuinigingspost, maar blijft wat ons betreft een essentieel onderdeel van verpleeghuiszorg en zorgnetwerken. De ChristenUnie en het CDA willen dat de gemeente samen met zorgverleners, zorginstellingen en kerken een netwerk van levensbegeleiders opzet, waardoor iedereen die behoefte heeft aan levensbegeleiding kan worden geholpen, ongeacht levensovertuiging. Daarbij kan dan ook het gesprek met ouderen zelf aangegaan worden over wat zij zelf verstaan onder waardig ouder worden.

- **Structureel overleg**

De indieners willen dat er een structureel halfjaarlijks overleg tussen de verantwoordelijk wethouder, Amsterdamse senioren en partijen die betrokken zijn bij senioren georganiseerd wordt. Hiervoor moeten ook de kleinere organisaties en ouderenraden worden uitgenodigd. Bij de beleidsvorming zou niet alleen een Wmo-adviesraad betrokken moeten worden maar ook een onafhankelijke ouderenraad, dit geldt voor zowel de centrale stad als de verschillende stadsdelen.

- **Hospicezorg beter ondersteunen vanuit de Wmo**

De indieners willen dat Amsterdam hospices beter gaat ondersteunen door Wmo-restricties minimaal te maken en verblijf in het hospice gelijk te stellen aan thuisverblijf bij aanvraag van Wmo-voorzieningen (bijv. huishoudelijke hulp).

- **Preventieve huisbezoeken tachtigplussers**

Vroeger ging er een ambtenaar van de gemeente op bezoek bij mensen die met pensioen gingen. Een persoonlijke benadering die dient voor informatievoorziening richting de oudere en signalering van problemen richting de gemeente. Nog steeds zijn er organisaties die ouderen een huisbezoek brengen zoals Doras in Noord en MaDi in Zuidoost. Ouderen kunnen zelf kiezen of ze het bezoek willen ontvangen of niet. Ouderen kunnen worden voorgelicht over ouderenactiviteiten. Op die manier weten ouderen wat er te doen is in de wijk en kunnen zij worden voorgelicht over waar zij terecht kunnen met vragen op het gebied van zorg of Wmo. Momenteel worden veel ouderen met vragen die naar de gemeente bellen doorverwezen naar de website waar zij vaak niet mee uit de voeten kunnen (wat ze niet altijd durven aan te geven). Een proactieve persoonlijke benadering is in het belang van de oudere en kan worden uitgevoerd door hulporganisaties die hiervoor subsidie ontvangen zoals bij eerdergenoemde organisaties het geval is. Op die manier kan de gemeente ook goed in kaart brengen waar in de wijken vlekken zijn waar weinig ouderenactiviteiten zijn.

Gezien het bovenstaande stellen de fracties van de ChristenUnie en het CDA het college voor om:

1. Van Amsterdam een 'waardig ouder worden gemeente' te maken door het Manifest Waardig ouder worden te omarmen en uitvoering te geven aan de daarin beschreven punten, alsmede de punten die in dit initiatiefvoorstel zijn geformuleerd als concrete doorvertaling van het manifest;
2. Een lokaal 'Ouderenwoonakkoord 2020-2030' op te stellen samen met betrokken organisaties;
3. Van Amsterdam een dementievriendelijke gemeente te maken;
4. Respijtzorgcoördinatoren binnen de gemeente aan te stellen;
5. Een ouderensportfonds beschikbaar te stellen voor ouderen met een smalle beurs;
6. Ouderenbeleid een prominentere rol te geven binnen het gemeentelijk beleid en daartoe de naam van de raadscommissie aan te passen naar: Zorg, Jeugdzorg, Ouderen en Sport, alsmede het thema 'Ouderen' een specifiek onderwerp te laten zijn op de gemeentelijke site;
7. Een actieprogramma en publiekscampagne op te zetten om te werken aan acceptatie en herwaardering van ouderdom;
8. De maatschappelijke stage of maatschappelijke dienstplicht in te voeren en jongeren die vrijwilligerswerk doen te faciliteren en te stimuleren om deze in de ouderenzorg uit te voeren;
9. Te investeren in levensbegeleiders;
10. Een structureel halfjaarlijks overleg tussen de verantwoordelijk wethouder, Amsterdamse senioren en partijen die betrokken zijn bij senioren te organiseren;
11. Hospicezorg beter te ondersteunen vanuit de Wmo door het op dezelfde manier te behandelen als zorg die geboden wordt wanneer iemand thuis blijft wonen;
12. Preventieve huisbezoeken te realiseren bij tachtigplussers;

